

**DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Landbruksdirektoratet
Postboks 1450 Vika
0116 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

20/878-

15. desember 2020

Fastsettelse av endringer i forskrift om råvareprisutjevning for bearbeidede landbruksvarer

Landbruks- og matdepartementet har fastsatt endringer i forskrift 10. juni 2009 nr. 636 om råvareprisutjevning for bearbeidede landbruksvarer (heretter kalt RÅK-tilskuddsforskriften).

Forskriftsendringene innebærer for det første en oppheving av RÅK-tilskuddsforskriftens bestemmelser knyttet til eksportrestitusjon. I samsvar med våre WTO-forpliktelser er Norge pålagt å avvikle all eksportstøtte til landbruksvarer senest innen utgangen av 2020.

Videre er det ut fra forenklingshensyn foretatt noen mindre avgrensede endringer i RÅK-tilskuddsordningens råvareomfang og ferdigvareomfang.

Det bes om at Landbruksdirektoratet informerer berørte aktører om endringene på en hensiktsmessig måte.

1. HØRING AV FORSLAGET

Høringsbrevet av 30. september 2020 ble sendt til 9 høringsinstanser og publisert på Landbruks- og matdepartementets hjemmeside. Høringsfristen var satt til 20. november 2020. Opphevingen av forskriftens bestemmelser om eksportrestitusjon er en ren implementering av våre WTO-forpliktelser og har ikke vært gjenstand for høring. Høringen har således vært avgrenset til foreslåtte endringer i RÅK-tilskuddsordningens råvare- og ferdigvareomfang.

Departementet har mottatt til sammen 5 hørings svar knyttet til endringer i vareomfanget. Alle høringsuttalelsene er gjort tilgjengelige på departementets hjemmeside.

Postadresse
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo
postmottak@lmd.dep.no

Kontoradresse
Teatergata 9
www.lmd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 874

Avdeling
Landbrukspolitisk
avdeling

Saksbehandler
Siv Tanja Durteste
22 24 92 69

Noen av høringsinstansene har fremmet kommentarer til forhold som faller utenfor høringen, bl.a. knyttet til tollmyndighetenes klassifiseringsvedtak. Departementet har notert seg innspillene, men da problemstillingene faller utenfor denne høringen vil disse ikke bli kommentert i det videre. Problemstillingene vil bli vurdert i andre sammenhenger.

Departementet vil i det videre redegjøre for forskriftsendringene, med bakgrunn i de innspill som ble mottatt i forbindelse med høringen av forskriftsutkastet.

2. BAKGRUNN FOR OPPHEVINGEN AV EKSPORTRESTITUSJON

Bearbeidede landbruksvarer omfattet av protokoll 3 er underlagt EØS-avtalens generelle bestemmelser om fri bevegelighet av varer, men avtalen åpner for at avtalepartene kan anvende toll og prisnedskrivning på råvarene for å utjevne prisforskjeller på landbruksråvarer som inngår i bearbeidede landbruksvarer (RÅK-varer). Ordningen skal utjevne konkurransevilkårene for produsenter av RÅK-varer i EØS-området og gi grunnlag for økt handel.

Den norske ordningen for prisnedskrivningstilskudd og eksportrestitusjon er regulert i RÅK-tilskuddsforskriften.¹ Tilskuddsordningen skal legge til rette for at norsk industri kan produsere bearbeidede jordbruksvarer basert på råvarer produsert i Norge, gjennom å kompensere for råvareprisforskjeller mellom Norge og verdensmarkedet.²

WTO-avtalen av 1994 medførte forpliktelser med hensyn til markedsadgang, internstøtte og eksportstøtte for landbruksvarer. I desember 2015 ble medlemslandene enige om en WTO-erklæring som innebærer at all eksportstøtte til landbruksvarer skal avvikles senest innen utgangen av 2020. På bakgrunn av at eksportstøtte avvikles, oppheves alle RÅK-tilskuddsforskriftens bestemmelser knyttet til eksportrestitusjon.³

3. ENDRINGER I VAREOMFANGET

3.1 Generelt

Det er ferdigvarens varenummer i tolltariffen som avgjør om varen er tilskuddsberettiget etter RÅK-tilskuddsordningen. RÅK-tilskuddsforskriften vedlegg 2 lister opp hvilke ferdigvarer det kan utbetales RÅK-tilskudd til. Det er råvarene som benyttes til å produsere den tilskuddsberettigede ferdigvaren som danner grunnlaget for tilskuddsberegningen. Tilskuddssatsen for hver enkelt råvare fremgår av RÅK-tilskuddsforskriften vedlegg 1. Departementet foreslo i høringsbrevet noen mindre avgrensede endringer i både råvare- og ferdigvareomfang ut fra et forenklingshensyn.

---

¹ Tilskuddsmidlene er bevilget over jordbruksavtalen.

² Prisnedskrivningstilskudd gis uavhengig av hvilket dagligvaremarked varen omsettes i, mens eksportrestitusjon gis dersom varen eksporteres.

³ Dette gjelder § 2 første ledd bokstav b (vilkår for eksportrestitusjon), § 3 annet ledd andre punktum (periodisering ved satsberegning for eksportrestitusjon) og § 6 første ledd (prognoser om bruk av ordningen). Videre oppheves femte og sjette kolonne i vedlegg 1 (satser for eksportrestitusjon), og de råvarene som kun er berettiget eksportrestitusjon (XR) fjernes fra vedlegget. I vedlegg 2 fjernes de varenummer som kun er berettiget eksportrestitusjon, samt tredje og fjerde kolonne som viser om varenummeret er berettiget PNS og/eller XR.

Selv om det ble presisert i høringsbrevet at alle større endringer i vareomfanget vil måtte foretas i forbindelse med jordbruksforhandlingene, har flere av høringsinstansene tatt til orde for at departementet burde foretatt en mye mer omfattende gjennomgang av vareomfanget med sikte på en utvidelse av ordningen.

Orkla ASA og *NHO Mat og Drikke* viser til at det ikke gis prinsnedskrivningstilskudd til alle RÅK-varer. Etter deres oppfatning, fremstår avgrensingen av hvilke varer som kan motta tilskudd i noen tilfeller som tilfeldige, ulogiske og konkurransevridende, og departementet burde derfor ha foretatt en mer omfattende gjennomgang av vareomfanget og utvidet ordningen. En slik utvidelse må, slik de ser det, også følges opp med nye budsjettmidler. *Norges Bondelag* uttaler at RÅK-ordningens vareomfang må tilpasses de behov som til enhver tid er i markedet og nye varer må tas inn i ordningen når behovet melder seg. *Hoff SA* fremhever at etter deres syn er det avgjørende at dagens råvare- og ferdigvareomfang styrkes. Slik de ser det, er risikoen stor for norsk potetproduksjon dersom ordningen ikke utvides til også å omfatte andre potetprodukter som er sterkt konkurranseutsatt mot import. *Tine SA* påpeker at det har kommet få nye varenummer inn i ferdigvareomfanget de siste årene, til tross for at importen av meierivarer fra utlandet har økt. Kombinert med utfasing av eksportstøtte reduserer dette, etter *Tine SA*'s oppfatning, potensialet for melkeproduksjon i Norge. Det blir derfor ekstra viktig å sikre RÅK-industriens konkurransekraft fremover gjennom råvarepriskompensasjon. *Tine SA* ber derfor om at midlene som har vært benyttet til eksportrestitusjon beholdes i RÅK-ordningen, og benyttes til å ta nye varer som inneholder en betydelig andel melk og meieriprodukter inn i ferdigvareomfanget.

Departementet vil igjen understreke at alle større endringer i vareomfanget foretas i forbindelse med jordbruksforhandlingene, der også bevilgningen til RÅK-ordningen fastsettes. Dersom avtalepartene ser behov for å endre innretningen i ordningen, kan det fastsettes endringer i både råvareomfang og ferdigvareomfang. Departementet betrakter derfor disse merknadene som innspill til jordbruksforhandlingene 2021, og de vil på vanlig måte bli vurdert i denne sammenheng.

Departementet vil her understreke at importkonkurranse i seg selv ikke gir grunnlag for å inkludere nye varer i ferdigvareomfanget, jf. formålet med ordningen som er å utjevne forskjeller i priser på råvarer som inngår i ferdigvarene.

3.2 Forslag til endringer i råvareomfanget i vedlegg 1

3.2.1 "Glukose, glukosesirup (dekstrose)"

Råvarenavnet for råvarenummer 40200 var tidligere fastsatt til "Glukose, glukosesirup (dekstrose)". Ettersom det kun er produksjon av våt glukose i Norge i dag, ikke tørr glukose, har det vært fastslått i fotnote 4 til vedlegget at det kun gis tilskudd til våt glukose. For å forenkle og tydeliggjøre regelverket for brukerne, foreslo departementet å endre

råvarenavnet i vedlegg 1 til "Våt glukose" og oppheve fotnote 4. Dette forslaget innebar ingen materiell endring.

Departementet konstaterer at ingen av høringsinstansene har hatt motforestillinger til forenklingsforslaget, og råvarenavnet i vedlegg 1 endres til "Våt glukose" i samsvar med forslaget.

3.2.2 "Smørølje"

Det fremgår av fotnote 2 til vedlegg 1 at det kan gis prisedskrivningstilskudd til råvarenummer 5300 "Smørølje" som går til produksjon av sjokolade som klassifiseres på varenummer 18.06.2090, 18.06.3100, 18.06.3200 eller 18.06.9010. Etter at smørølje ble inntatt i råvareomfanget til RÅK-ordningen i 2000, har det kun vært søkt om tilskudd for et svært begrenset kvantum. Ut fra et forenklingshensyn ble det derfor foreslått å ta smørølje ut av råvareomfanget. Slik departementet så det, var det heller ikke grunnlag for å videreføre tilskudd for smørølje til sjokoladeindustrien alene når andre produsenter ikke er berettiget tilskudd for bruk av denne råvaren.

NHO Mat og Drikke, Orkla ASA og Tine SA ber alle om at smørølje fortsatt blir inkludert i råvareomfanget. *NHO Mat og Drikke* og *Orkla ASA* fremhever at selv om det så langt har vært utbetalt lite tilskudd for bruk av "smørølje" i Norge, er smørølje en råvare som ofte nyttes som råvare i europeisk sjokoladeindustri, og som det også vil være aktuell å benytte i norsk produksjon. *Tine SA* opplyser at de har jobbet med flere initiativ i 2020 for i større grad å få sjokoladeindustrien til å gå over til å benytte norske fettkilder. Å fjerne tilskudd til smørølje nå vil slå beina under flere av disse initiativene. Med kort tidsrom før implementering gir dette lite forutsigbarhet for industrien som gjerne jobber flere år med realiseringen av prosjekter før de materialiseres.

Som vist til i høringen har det i svært begrenset grad vært søkt om tilskudd for smørølje de siste årene (kun omlag 5000 kg årlig). I høringen har det kommet frem at det nå foreligger konkrete planer om å benytte mer norskproduserte fettkilder i produksjonen av sjokolade som klassifiseres på varenummer 18.06.2090, 18.06.3100, 18.06.3200 eller 18.06.9010. På denne bakgrunn finner departementet det riktig å beholde smørølje i ordningens råvareomfang.

3.3 Forslag til endringer i ferdigvareomfanget i vedlegg 2

3.3.1 17.04.9010 – "Marsipanmasse"

Departementets gjennomgang viste at marsipanmasse som klassifiseres på varenummer 17.04.9010 i liten grad inneholder tilskuddsberettigede råvarer. Undersøkelser tilbake til 2012 viste også at det har ikke har vært betalt ut tilskudd til marsipanmasse på varenummer 17.04.9010 i denne perioden. For å forenkle ordningen foreslo departementet derfor å fjerne marsipanmasse fra vedlegg 2.

Ingen av høringsinstansene har hatt motforestillinger til forslaget, og marsipanmasse fjernes fra ferdigvareomfanget i vedlegg 2 i samsvar med forslaget.

3.3.2 Ex 18.06.9090 – "sjokoladepålegg og pulver til sjokoladedrikk"

I forbindelse med høring av Tolltariffen 2021 foreslo Landbruksdirektoratet å dele varenummer 18.06.9090 opp i tre nye varenummer i Tolltariffen, slik at sjokoladepålegg og pulver til sjokoladedrikk får egne varenummer. Denne oppdelingen er nå gjennomført i Tolltariffen for 2021, vedtatt av Stortinget i desember 2020.

Oppdelingen av varenummer 18.06.9090 innebærer at det vil være egne varenummer for sjokoladepålegg og pulver til sjokoladedrikk. Varenummer ex 18.06.9090 er derfor fjernet fra vedlegget og de to nye varenumrene er lagt til. Endringen gjelder fra og med 1. januar 2021 og innebærer ingen materiell endring.

Orkla ASA uttaler at en konsekvens av en oppsplitting av varenummer 18.06.9090 til egne varenummer for sjokoladepålegg og pulver til sjokoladedrikke, vil være at en rekke produkter må klassifiseres på nytt. Det fremheves at landbruksmyndighetene må ta hensyn at saksbehandlingstiden hos tolletaten er lang.

Departementet vil fremheve at det ikke er et krav etter RÅK-tilskuddsforskriften om at søker innehar en BKU for et produkt for å kunne søke om tilskudd. Dette er kun nødvendig i de tilfeller der søker er i tvil om klassifiseringen eller dersom Landbruksdirektoratet ber om fremleggelse i forbindelse med kontroll. Et produkt som tidligere har vært klassifisert på varenummer 18.06.9090, har mottatt PNS enten fordi produktet har vært sjokoladepålegg eller pulver til sjokoladedrikk. Ved splittingen av varenummeret 18.06.9090, legger departementet til grunn at det i de fleste tilfeller vil være liten tvil om et produkt er et sjokoladepålegg eller et pulver til sjokoladedrikk. Endringen gjennomføres i samsvar med forslaget.

3.3.3 Ex 19.01.2097 – "Ustekt pizza"

Det fremgikk av vedlegg 2 at det kun ble gitt prisnedskrivningstilskudd til ferdigvaren "Ustekt pizza" klassifisert under varenummer 19.01.2097. Andre varer som klassifiseres under dette varenummeret, for eksempel ustekt pai og ustekt croissant, har derimot ikke vært berettiget tilskudd. Tidligere regelverk innebar at både forstekt og ustekt pizza var berettiget tilskudd, mens for eksempel pai kun var berettiget tilskudd dersom den er forstekt. Slik departementet så det, var det ingen næringspolitiske grunner til å opprettholde en slik forskjellsbehandling. Ut fra forenklings- og likebehandlingshensyn foreslo departementet derfor å åpne for å gi prisnedskrivning til alle varer klassifisert på varenummer 19.01.2097.

Orkla ASA stiller seg positiv til forslaget. Ingen av de andre høringsinstansene har hatt motforestillinger til forslaget. I samsvar med forslaget åpnes det derfor for å gi prisnedskrivning til alle varer klassifisert på varenummer 19.01.2097.

3.3.4 Ex 19.01.2098 – "Andre kake- eller bakerimiks i tørr form, glutenfri diettmat og laktoseredusert diettmat"

Ex 19.01.9098 – "Iskremblandinger, glutenfri diettmat, laktoseredusert diettmat, ellers andre produkter til bakeri"

Ex 21.06.9098 – "Næringsmidler for barn, stuinger, gryteretter, glutenfri diettmat, laktoseredusert diettmat og varmestabilt eggeplommepulver"

For varenummer ex 19.01.2098, ex 19.01.9098 og ex 21.06.9098 er det åpnet for å gi tilskudd til glutenfri og laktoseredusert diettmat klassifisert på disse varenumrene.

En gjennomgang viser at det årlig kun har vært søkt om RÅK-tilskudd for et svært begrenset kvantum glutenfri og laktoseredusert diettmat. Departementet foreslo derfor i høringen å fjerne glutenfri og laktoseredusert diettmat fra RÅK-ordningens vareomfang.

Norges Bondelag, Orkla ASA og Tine SA går imot dette forslaget. Orkla ASA uttaler at selv om det kun har vært søkt om tilskudd for relativt begrensede volumer diettmat, vil et bortfall av tilskuddet svekke konkurransekraften for de produktene det gjelder, noe som kan føre til at disse produktene trekkes fra markedet. Tine SA fremhever at laktosereduserte produkter er mer kostbare å produsere enn tilsvarende produkt med naturlig innhold av laktose, fordi laktosefri melk er en dyrere råvare enn ordinær melk. Importvernet er imidlertid ikke høyere for disse produktene enn for ordinære produkter, slik at norske produsenter har en kostnadsulemppe på råvaresiden. Det er en stadig økende forekomst av allergier og matintoleranser, og dermed økt behov for at industrien produserer denne type produkter. Selv om volumene ennå ikke er store, er det ønske om at norsk næringsmiddelindustri skal kunne ta del i veksten. Tine SA har i 2020 jobbet med produktutvikling for å øke produktutvalget til denne forbrukergruppen, og har nå i høst fått godkjent et nytt laktosefritt produkt i RÅK-ordningen. Det blir dermed lite forutsigbart om disse produktene likevel ikke skal være tilskuddsberettiget etter nyttår. Etter Tine SAs syn bør ordningen tvert imot utvides med flere varenummer slik at aktører som må kjøpe dyrere laktosefri melk som råvare for produksjon av laktosefrie produkter kan motta prisnedskrivningstilskudd. På denne måten kan et voksende segment bli en voksende mulighet for norske næringsmiddelprodusenter, fremfor å la det bli dekket av billigere importerte produkter.

Både Orkla ASA og Tine SA påpeker videre at argumentet om at det "er etablert andre offentlige ordninger som skal ivareta behovene til denne forbrukergruppen" synes mindre relevant, ettersom formålet med RÅK-tilskudd er å sikre konkurransekraften for norsk RÅK-vareproduksjon. Andre offentlige ordninger som skal ivareta behovene til denne forbrukergruppen vil gjelde importerte varer på lik linje med norskproduserte. Tine SA viser videre til at ingen offentlige støtteordninger i dag dekker laktosefri diettmat.

Bakgrunnen for forslaget var at det de siste årene kun i begrenset grad har vært søkt om RÅK-tilskudd glutenfri og laktoseredusert diettmat. For varenummer ex 21.06.9098 har det ikke vært noen utbetalinger det siste tiåret. For varenummer ex 19.01.2098 har det i 2019 kun vært utbetalt kr 16 000 for to resepter, videre har det for varenummer ex 19.01.9098 kun vært utbetalt kr 16 600 for tre resepter.

Departementet konstaterer at det har fremkommet nye opplysninger og reist nye problemstillinger knyttet til diettmat i høringen. Vi vil komme tilbake til disse problemstillingene på et senere tidspunkt, og endrer derfor ikke regelverket på dette punktet.

3.3.5 Fotnote 1 om langtidsholdbare bakverk

I fotnote 1 til vedlegg 2 fremgår det at kun langtidsholdbare bakverk var berettiget RÅK-tilskudd. Fotnoten var inntatt i tredje og fjerde kolonne med titlene "XR" og "PNS". For å tydeliggjøre regelverket foreslo departementet å flytte henvisningene til fotnote 1 til kolonne en, som har tittel "Varenummer i Tolltariffen". Dette gjelder varenumrene 19.05.3100, 19.05.3200, 19.05.9031, 19.05.9033, ex19.05.9092 og ex19.05.9098. For å tydeliggjøre regelen ble det videre foreslått å omformulere fotnoten til: *"Gjelder langtidsholdbare bakverk som har holdbarhetsdato minst 5 døgn etter produksjonstidspunktet. Holdbarhetsdato skal være angitt med «siste forbruksdag», «best før» eller «best før utgangen av» på emballasje, dokumenter, skilt eller etiketter av enhver art som følger, eller som viser til næringsmidlet."* Dette forslaget innebar ingen materiell endring.

Departementet konstaterer at ingen av høringsinstansene har hatt motforestillinger til forslaget, og fotnote 1 endres i samsvar med forslaget.

4. ØVRIGE ENDRINGER

Av § 5 første ledd fremgikk det at det var et vilkår for tilskudd at søknaden ble sendt inn med dokumentasjon. Etter at søknadsprosessen ble gjort elektronisk gjennom Altinn, har direktoratet i praksis gått bort fra dette kravet. I likhet med øvrige tilskuddsordninger forvaltet av direktoratet, er søknadsprosessen for RÅK-tilskudd tillitsbasert og søkeren blir kun bedt om å fremlegge dokumentasjon i forbindelse med kontroll med hjemmel i § 6. På denne bakgrunn foreslo departementet å oppheve dokumentasjonskravet i § 5 første ledd.

Departementet foreslo også noen mindre språklige justeringer i beskrivelse av varebetegnelse i vedlegg 2 for å tydeliggjøre vareomfanget. For varenummer 18.06.3100 og 18.06.3200 presiseres det at kun er sjokolade i "blokk, plate eller stang" som klassifiseres under disse varenumrene.

Ingen av høringsinstansene har hatt motforestillinger til disse forslagene, og forskriften endres i samsvar med forslagene.

Med hilsen

Henrik Einevoll (e.f.)
avdelingsdirektør

Siv Tanja Durteste
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer